

Publicerad 14 aug 2005 14:11

Frikostig generalkonsul vill inspirera andra

Barbro Osher är diplomaten som håller ställningarna för Sverige i San Francisco. Men hon engagerar sig också i stiftelser och olika nätverk. Hon har nyligen donerat 43 miljoner kronor till Karolinska Institutet för att ge alternativmedicinen en vetenskaplig prägel. Sanna Björling och Elin Berge har träffat henne.

Ibland smiter Barbro Osher till Sverige. Hon måste det bara. Förr om åren hittade hon på något skäl när hennes man frågade varför hon skulle åka nu igen. Han frågar inte längre.

Huset på Ingarö är modernt, inte särskilt stort och mycket elegant. Det ligger på en klippa vid vattnet, på samma plats som Barbro Osher satt och ritade som liten flicka. Hennes systrar bor intill i var sitt hus. Här har familjen varit i över ett sekel.

BARBRO OSHER BOR annars i USA sedan tjugofem år. Hon är generalkonsul i San Francisco men också ordförande i makens stiftelse och sin egen dito, aktiv i nätverket Swea, redaktör för tidningen Vestkusten - med mera. Hon jobbar alltid.

Stiftelserna skänker stora pengar men makarna Osher har legat lågt med publicitet. Karolinska institutets pressmeddelande häromveckan var lite speciellt, men så är donationen på 43 miljoner kronor för ett forskningscentrum för utvärdering av alternativa behandlingsformer den största i KI:s historia.

Barbro Osher bjuder på kaffe och hembakt bröd (men det är grannen som bakar, framhåller hon). Hon berättar att hennes värmländska morfar började som springpojke på Enskilda banken och slutade som dess styrelseordförande sjuttio år senare. Det var han som köpte marken här ute, strax efter första världskriget. Det mesta såldes så småningom. Kvar är systrarna och till nyligen en morbror, som just gått bort 94 år gammal.

BARBRO OSHERS far var officer och familjen flyttade ständigt. Fadern tröttnade på försvaret, blev chef för Göta Kanal och Barbro Osher tog studenten i Motala. Tre år senare åkte hon till USA på ett tremånadersstipendium. Hon bodde i Maine men fick åka på studiebesök till Washington.

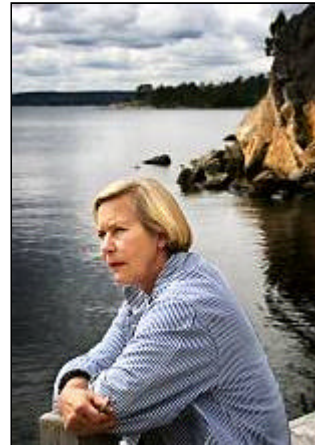
- Vitsen var att lära sig att det fanns många andra sätt att tänka och leva. Det var spännande.

I USA träffade hon också för första gången Bernard, en tretton år äldre judisk man. De blev ihop.

Men Barbro for hem som planerat, började plugga, gifte sig och fick en dotter.

- Jag läste tyska som ett steg närmare UD - jag hade velat dit sedan jag var femton år. Jag tyckte att det behövdes kvinnor där. Jag var väl katig, säger hon och skrattar.

Men ett studiebesök på UD avskräckte, maken till rigid likriktning hade hon aldrig sett. Hon blev förlagsredaktör i stället, men rekryterades som copywriter och arbetade i

Barbro Osher är generalkonsul i San Francisco, men det är på Ingarö i Stockholms skärgård som rötterna finns. Hon och hennes man är mycket intresserade av alternativa behandlingsformer, därav donationen till Karolinska Institutet.

reklambranschen i många år. Hon bodde i Göteborg och Stockholm och skilde sig 1974. Lite kontakt hade hon hållit med sin amerikanske vän under åren, och i samband med att en syster skulle till USA träffades de igen. De gifte sig 1980.

- Men jag flyttade mycket motvilligt till USA.

Detta säger hon flera gånger, och varje gång med emfas. Dottern stannade i Sverige: hon var tonåring och hade alls ingen lust att byta liv.

- Det var förstås jättesvårt. Jag pendlade hem varje månad och det är klart att jag hade skuldkänslor. Det var tur att hon hade mormor och farmor i närheten. Hon har varit enormt duktig.

I USA VÄXTE också saknaden efter väninnor snabbt.

- Det är annorlunda i Sverige, vi är närmare varandra. På många andra håll är umgänget så parbetonat, och det finns en konkurrens om mannen som jag inte ställer upp på.

Genom att dra i gång en San Francisco-filial av kvinnoorganisationen Swea fick hon ett nätverk och fortsatt kontakt med språket. Arbetet för Sverige i USA pågick på flera plan och den egna Pro Suecia Foundation bildades under tidigt 90-tal.

Hennes make hade genom affärer byggt upp en stor förmögenhet som delvis gått in i Bernard Osher Foundation, bildad år 1978.

- Hans föräldrar kom från Litauen och Minsk till USA under pogromerna i början av seklet. De bosatte sig i Maine. Tre bröder blev läkare, Bernard och en syster ägnade sig åt affärer. Han hade järnhandel, hon blev börsanalytiker på Wall Street. I början av 60-talet såg hon att en befolkningsexplosion stod för dörren i Kalifornien, och hon köpte en liten sparbank där. Den är nu USA:s femte största.

SYSTEMS ANALYS var riktig: på fyrtio år har delstatens befolkning åttafaldigats. Broderns affärer inkluderade utöver banken bland annat ett auktionshus. Stiftelsens medel riktas mot utbildning och kultur. Inga pengar ges till enskilda individer. Ett projekt bekostar kurser för äldre, ett annat ger ett antal highschool elever möjlighet att läsa vidare.

- Utbildning är svinaktigt dyr i USA. Föräldrar tar försäkringar för att ha råd med utbildning. Det finns förstås mängder med stipendier att söka men det är snårigt. Egentligen tycker jag att det är schystare om det finns en förnuftig statsförvaltning som fördelar medel för utbildning. Det är två olika förhållningssätt.

Makarnas stiftelser har donerat pengar också till svenska institutioner som Nationalmuseum, Moderna museet, Confidencen, Vadstenaakademien, Judiska museet och Dalhalla. Varje år stöds en internationell dialektisk konferens i Jerusalem, och i San Franciscos nya konstmuseum får Barbro Osher en skulpturpark uppkallad efter sig som tack för sin frikostighet.

BARBRO OSHERS diplomatkarriär fick ny skjuts år 1995, då hon fick i uppdrag att hålla ställningarna i Los Angeles när det svenska konsulatet lades ned. Tre år senare öppnades åter ett generalkonsulat i San Francisco, och där har hon nu kontor och administrativ hjälp. Själv arbetar hon gratis.

- Jag har ställning, men ingen anställning, säger hon, vilket är på gott och ont. Hon kan göra vad hon vill, men får betala själv.

Barbro Osher beskriver San Francisco som en rätt liten, promenadvänlig stad. De bor i en våning intill China Town, och det var närheten till den asiatiska befolkningen där som väckte intresset för alternativmedicin.

- Den västerländska medicinen har fått enorm konkurrens från andra metoder. En del vet vi är verksamt, men mycket är väldigt osäkert.

Seriösa utövare konkurrerar dessutom med en uppsjö skojare. Tanken med donationen

till KI är att skilja agnarna från vetet genom att sätta det alternativa under vetenskaplig lupp och försöka integrera behandlingsformerna. För Oshers kompletterar KI liknande institutioner på University of California och på Harvard.

- Vi hoppas kunna inspirera andra att göra samma sak: att med privata medel stödja offentliga intressen. Allt kan inte finansieras med skattemedel, särskilt inte det nya, men vi hoppas kunna integrera det alternativa med den traditionella, västerländska medicinen.

BARBRO OSHER HAR också ägnat tid åt sedvanligt diplomatarbete. Hon var mycket engagerad i överföringen av Michael Schiöld, som efter arton år i amerikanskt fängelse flyttades över till Sverige i december 2003.

- Men det var min man som ordnade det, genom politiska kontakter. Michael fick avslag på sin nådeansökan av den dåvarande guvernören på mycket grumliga grunder. Då tog Bernard kontakt med kongressmän och senatorer. En tid senare fick guvernören ett telefonsamtal.

Hon talar om förhållandena i amerikanska fängelser och skyddar ansiktet med handflatorna mot det vidriga hon sett och känner till efter sina besök.

I kulisserna arbetar hon för Annika Östberg, vars fall är komplicerat eftersom det rör sig om ett polismord. Hoppet står nu till att humanitära skäl slutligen biter på myndigheterna. En kollega till den advokat som pro bono tog sig an Schiöld har nu Östberg på sitt bord.

Barbro Osher tystnar och tittar ut. Fönstret är stort och hela landskapet skiftar i grått: klipporna, himlen, vattnet. Några segelbåtar glider förbi. Dottern och hennes familj reste häromdagen och det har blivit väldigt tyst.

- Jag har inte varit en särskilt bra mormor heller, jag är ju aldrig hemma. Vi gör många stora saker där borta, men jag missar mycket i det lilla, i vardagslivet. Det gör ont.

VI GÅR UT. Nere på bryggan finns ett litet vindskydd och en trappa. Systrarna simmar (nästan) varje morgon. När Barbro Osher sätter sig på bryggan kommer plötsligt tårarna.

- Det är så vemodigt. I år, ja i år är det verkligen vemodigt. Den äldre generationen håller på att försvinna. Hon blir tyst igen.

- Ne-ej, jag tycker inte om att vara äldst. Ett djupt andetag. Så säger hon att hon är känsligare sedan hon efter fyrtio år slutade röka för ett och ett halvt år sedan. Hon ler och sträcker en rak arm framför sig, med handen vinklad och med en luftcigarrett mellan pek- och långfinger.

- Cigarretterna var min sköld. Det var taggen och jag mot världen!

Men det skyddet finns inte mer.

- Jag har två hem, på ett sätt är det en sorts hemlöshet. Och här får jag arbeta mig in - folk räknar inte med mig längre. De frågar: "När åker du?" eller i bästa fall: "Hur länge stannar du?" Men jag måste få åka hem. Min man brukar säga att när han gifte sig med mig visste han inte att han gifte sig med ett helt land.

Sanna Björling, sanna.bjorling@dn.se